

Vstati kontrolirajo vso Brazilijo

Tritedska revolta zaključena s popolno zmago. Prezident Luis aretiran z vsemi ministri vred. Izgredi v glavnem mestu. Trije generali na čelu dežele. Strelji, oddani na nemški parnik, ubili 21 potnikov

Rio de Janeiro, 26. okt. — Druga civilna vojna ogroža Brazilijo. Voditelji revolte so se sprli med seboj in vprašanje, kdo bo vladal, še ni rešeno. Vojaška junta, ki je okupirala glavno mesto, je v konfliktu z zunanjimi voditelji.

Rio de Janeiro, 26. okt. — Brazilski politična situacija je bila po treh tednih včeraj končana s popolno zmago rebelov in vojaške junte je zdaj na čelu največje južnoameriške republike. To je že četrta revolta letos v Južni Ameriki, ki se je obnesla. Razlika je le, da je vstaja v Braziliji trajala najdlje in zahtevala največ človeških žrtev, dočim so vojaški rebeli v Boliviji, Peruju in Argentini strmoglavili vlade v nekaj dneh.

Brazilska revolta bi bila najbrž trajala še nekaj tednov, ako ne mesecev, če se ne bi bila v petek uprla federalna vojaška posadka v glavnem mestu Rio de Janeiro. Ta je strmoglavila vladno in potem je stopila v zvezo z rebelnimi voditelji na jugu, zapadu in severu. Včeraj zjutraj ob petih so uporni federalci začeli napad na predsedniški palačo, ob enajstih je že bilo vse mesto v njihovih rokah in ob treh popoldne so federalci v Sao Paulu in drugih mestih dvignili belo zastavo ter kapitulirali na celi črti.

Trije rebelni generali—Leite de Castro, Pantaleão in Almeida Barreto—so danes provizorično vlada Brazilije. Predsednik Washington Luis je ujetnik v trdnjavi Copacabana in z njim vred so tamkaj tudi podpredsednik Mello Vianna in vsi ministri ter vodilni senatorji in poslanci, ki so bili aretirani s predsednikom vred. Novozvoljeni predsednik Julio Prestes, ki je bil izvoljen v zadnjem februarju in katerega je liberalna stranka—ki je vodila vstajo—obtožila, da je bil izvoljen s sleparijami, se je nekam skril. Predsednik se je nekaj ur protivil resignaciji in zatekel se je k ameriškomu poslaniku v varstvo, a ta mu je odrekel pribežališče; ko ni bilo nikjer zavetja, je bil Luis prisiljen kapitulirati.

Dr. Getulio Vargas, vodja revolte in poraženi liberalni kandidati za predsednika pri zadnjih volitvah, pride danes v Rio de Janeiro in prevzame vodstvo novega režima. Vargas je sinoči izjavil, da vojaške diktature ne bo in čim se dežela vrne v normalne razmere, se bodo vršile nove volitve, ki bodo "prve v zgodovini Brazilije svobodne in poštene."

Da je imel prejšnji režim malo zaslonbe pri ljudstvu in da so bile simpatije z vstajni splošne, je pokazal včerajšnji izbruh v Rio de Janeiro. Čim je vojaška posadka prikorakala na glavne ulice in začela streljati na predsedniške straže, je bilo takoj vse mesto pokonci. Velike množice civilistov so se pridružile vojaštvu in nekaj časa je vladala anarhija. Množice so si najprej obladile jezo nad vladnimi častniki, ki so ves čas vstaje lagali o rebelih in poročali o samih "zmagah" federalcev. Drhal je navajala na poslopja petih časopisov in jih zapalila potem, ko je grdo pretepla urednike in zmetala pohištvo na ulice. Nekaj oseb je bilo ubitih in več ranjenih. Rebelni poveljniki pa so kmalu naredili mir v mestu in nasilje množic se je sinoči spremenilo v karneval slavnosti, ki je trajal vso noč. Danes so v Rio de Janeiro spet normalne razmere, kakor da se ni nič zgodilo.

Rio de Janeiro, 26. okt. — Brazilski rebelna posadka v fortu Vigo ob zalivu Rio je včeraj streljala na nemški parnik Baden, ki se ni hotel ustaviti na signale, ko je plul iz pristanišča. Parnik je bil zadet in brž se je vrnil v luko. Kasnejša nepotrjena vest se glasi, da je bilo na parniku 21 potnikov in mornarjev ubitih in 75 ranjenih.

Washington, D. C. — Državni departement je bil presenečen, ko je dobil vest, da je bila Brazilska vlada strmoglavljena. Komaj pred par dnevi je predsednik Hoover razglasil embargo na izvoz orožja za vstaje v Braziliji in dovolil orožje in letala brazilski vladi. Ta pristranost ameriške vlade je izzvala ostro kritiko v Južni Ameriki, ni pa nič škodila brazilskim vstajem, ki so dobili dovolj orožja in streliva iz Argentine. Ameriška vlada bo morala zdaj spremeniti svoje stališče in priznati nov režim v Braziliji kakor je priznala rebelne režime v Argentini, Peruju in Boliviji.

Konferenca železničarjev v Chicagu

Otvorila se bo 12. novembra in razpravljala o problemu brezposelnosti

Cleveland, O. — (F. P.) — Gibanje za vpeljavo šesturnika postaja čedalje močnejše med organiziranimi železničarji, ker vidijo v tem edini izhod iz situacije, ki jo je prinesla konsolidacija železniških kompanij in katere je imela za posledico odslovitve delavcev. D. B. Robertson, predsednik bratovščine železniških kurjačev, sklicuje konferenco, ki se bo odprla v Chicagu 12. novembra in katerega bo razpravljala o problemu brezposelnosti. V prešli dvanajstih mesecih je bilo odslovljenih nad dvestotisoč železničarjev. Voditelji železniških bratovščin so mnenja, da je skrajšanje delovnika edina od pomoči proti nadaljnim odslovitvam.

Poleg kurjačev bodo na konferenci zastopane bratovščine iz prevodnikov, strojnikov, premikačev in telegrafistov. Železničarji so izvoljevali osemurnik 1. 1916, ko so zagrozili z generalnim štrajkom. V dosednjem šesturniku je predlagana slična akcija. Nedavno se je vršilo zborovanje v St. Paulu, Minn., kjer je bila započeta akcija za ustanovitev posebnih komitej v vseh krajih Združenih držav, ki bodo vodili kampanjo za uveljavljenje šesturnika za pet dni dela v tednu brez redukcije mezd, uniformiranje neorganiziranih in zrobitve kompanijskih uni, ki so največja zapreka pri organiziranju železničarjev.

Brezposelni na farme!

Tako priporoča nekdo v Washingtonu

Washington, D. C. — E. E. Dudding, predsednik pomožne organizacije za ujetnike, je te dni pisal predsedniku Hooverju, naj zvezna vlada pri svoji akciji za brezposelne skuša izseliti brezposelne delavce iz mest na farme, kjer bodo pomagali čistiti zemljo in pri drugih farmarskih poslih. On je na ta način dobil delo tisoč bivšim jetnikom. Farmarji jim dajejo hrano in stanovanje ter dolar na dan. Dudding misli, da bi bili brezposelni tudi zadovoljni s tem.

KOMPAZIJA NE NARA STARIH DELAVCEV

Ponudila je \$500 vsakemu staremu delavcu, če prostovoljno pustijo delo v tovarni

Washington, D. C. — (F. P.) — General Electric Co., kateri načeljuje Owen D. Young, je ponudila vsakemu izmed 600 starih delavcev, ki delajo v njeni tovarni v West Lynn, Mass., \$500, če prostovoljno pustijo delo v tovarni. Tako se glasi poročilo, ki so ga podali zastopniki krajevne unije na konvenciji Mednarodne asociacije strojnikov.

Poročilo pravi, da se je uprava tovarne odločila, da odslovi 600 starih delavcev, ker hoče na ta način reducirati povprečno starost delavcev, katerim je vsak mesec utrgala od mezde določeno vsoto za vzdrževanje penzijskega sklada. Ker kompanija ne more brez vsakega vzroka odsloviti starih delavcev, ki so leta in leta prispevali od svoje mezde v penzijski sklad, je obljubila vsakemu \$500, da se jih na ta način iznebi. Kadar bi delavec porabil to vsoto, ne bi imela kompanija nobene obveznosti do njega in delavec bi bil prepuščen svoji usodi. Sicer bi si lahko poiskal delo kje drugje, toda ni verjetno, da bi ga dobil, ker imajo delodajalci dovolj mladih delavskih moči na razpolago.

Owen D. Young je pred tremi leti v svojem govoru na Harvard univerzi dejal, da ameriške industrije spadajo pravzaprav delavcem, ki v njih delajo. Takrat je prejel nekotno čestitko od ranjenih ljudi, ki so si ga slavili radi njegove velikodušnosti. Sedaj je svoje nazore spremenil in bi najraje zapodil vse stare delavce, ki so uposleni v njegovih tovarnah, v pokoj, da jim ne bi bilo potrebno plačevati penzije iz sklada, ki so si ga sami zgradili.

V Nemčiji uvedejo petdnevnik Berlin, 26. okt. — Pruski kabinet je včeraj urgiral Brueningovo centralno vlado, naj poskusi s petdnevnikom delovnim tednom v glavnih nemških industrijah kot pomožno sredstvo proti brezposelnosti. Vlada bi lahko poskusila na železnicah. Dalje svetuje pruska vlada, naj se dvigne šolaka starost do 15. leta, kar izključuje 250.000 dečkov iz industrij. Končno naj se ustavi sezonsko naseljevanje, ki povzroča, da pride letno 80.000 Poljakov in Čehov v Nemčijo oddat kruh domačinom.

Gospodarska kriza na Ogrskem

Horthy nadaljuje s preganjanjem radikalnih elementov. Velike demonstracije v Budapešti

Dunaj. — (F. P.) — Po desetletnem molku se zopet slišijo glasovi, ki izražajo nezadovoljnost z obstoječim režimom. Prvo znamenje o oživiljenju delavskega gibanja so bile masne demonstracije na ulicah Budapešte, v katere je posegla policija, ki je ubila in ranila več demonstrantov.

Ogrska, kakor tudi njene sosedice, trpi valed gospodarske krize. V Avstriji, Čehoslovakiji, Rumuniji in nekaterih drugih državah, ima organizirano delavstvo vsaj nekaj besede pri vodstvu narodne politike. Toda na Ogrskem, ki stoka pod Horthyjevo diktaturo, vladajo bogati veleposestniki, ki se ne ozirajo na potrebe industrijskega delavstva niti na potrebe revnega kmečkega prebivalstva.

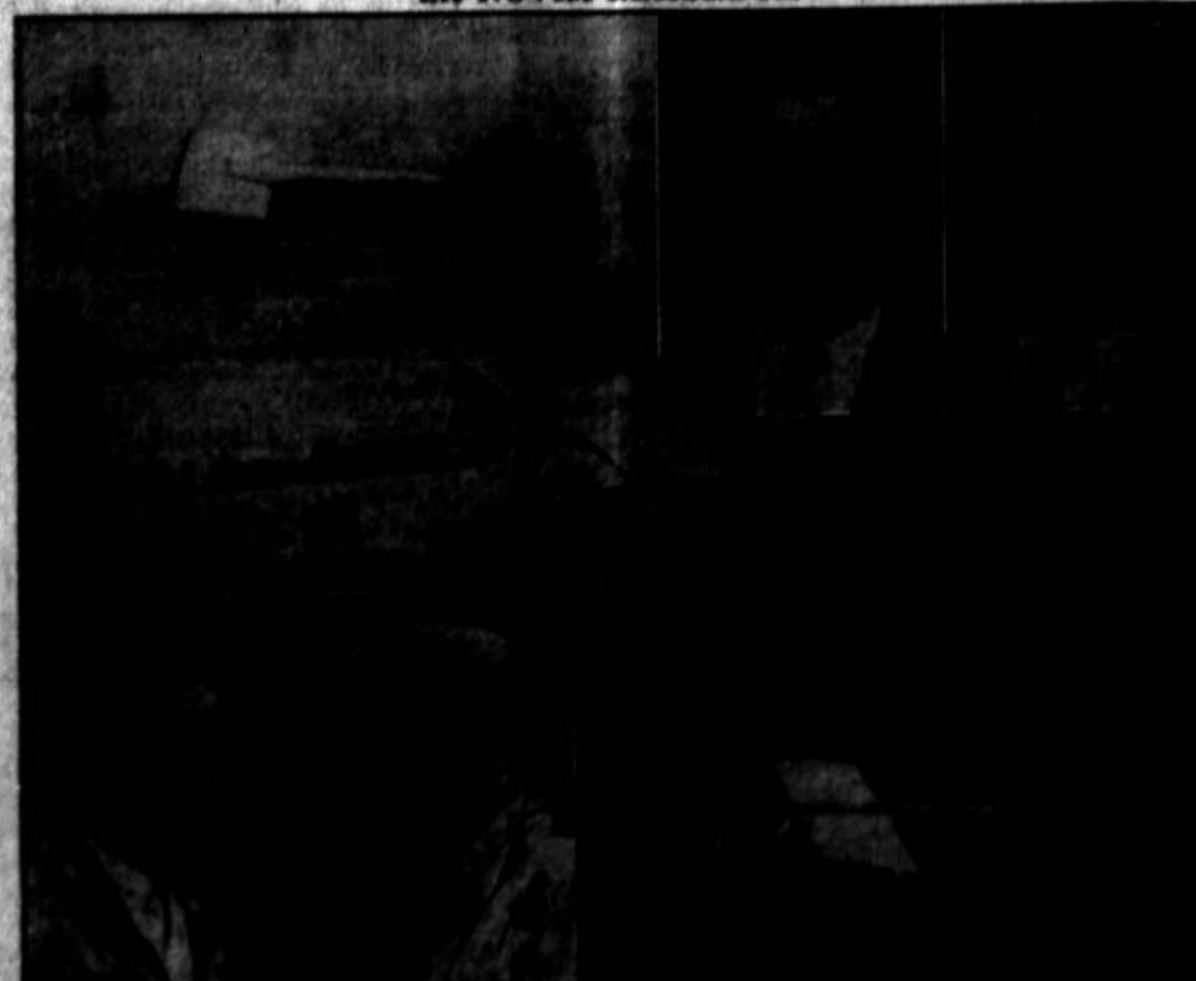
Mezde so na Ogrskem nižje kot v sosednjih državah in ogrski delavci ne zaslužijo niti toliko, da bi si nabavili najskromnejše življenske potrebščine. Brezposelnost stalno narašča tako med industrijskimi kakor kmečkim delavci. Medtem, ko so druge države ustanovile sistem državne podpore za brezposelne delavce, ni ogrska vlada storila ničesar v tem oziru. Strokovne unije, kolikor jih je še ostalo, so brez denarja, kajti potrošile so zadnja sredstva za podporo brezposelnim, da so jih tako obvarovale pred stradanjem.

Ogrski delavci so sedaj prišli na dan z zahtevami, da se ustanovi sistem državne podpore brezposelnim. Poleg tega zahtevajo tudi volilno reformo, da bodo lahko poslovali svoje zastopnike v parlament.

Vladajoči krogi na Ogrskem, ki so bili v zadnjih letih zaposleni z intrigami aristokracije, ki hoče upostaviti Habsburžana na prestol, so pričeli čutiti, da se jim majoje tla pod nogami. Pričeli so spet s preganjanjem socialistov, katere dolže, da so odgovorni za demonstracije na ulicah Budapešte. Na delu so tudi, da ustvarijo rdečo strahilo. Delavci, ki so osumljeni komunističnih idej, so preganjani in obuhati jih mečejo v ječe. Medtem pa širijo vesti o plačanih agentih, ki jih ima Moskva na Ogrskem.

Nobenega dvoma ni, da se je začelo delavstvo na Ogrskem vzbujaati iz mrtvila, v katerem se je nahajalo prešlih deset let. Miromalo ne bo poprej, dokler ne izvojuje priznanja svojih ekonomskih in političnih pravic, katere je izgubilo, ko je prišla na krmlilo Horthyjeva diktatura.

ZA NOVIM REKORDOM

Horthyjevi bratje, ki so v zadnjem poletju grozili (in izgubili posreje) vse prejšnje "endurance" letalske rekorde, se sedaj spopadajo v zrak. Kenneth in John (na vrhu) nameravata preleteti 100.000 milj daljave, preden se bosta spustila na tla. Gasolina in proviant njima bosta dovajala brata Albert in Walter (spodaj). Kontest bo obsegal tudi Centralno in Južno Ameriko.

TISKARJI BODO PODPRLI STAVKARJE

Governer pričakuje prilike za posredovanje

Danville, Va. — (F. P.) — Allied Printing Trade Council v Richmondu, Va., je obljubil finančno pomoč tekstilnim stavkarjem v Danvillu. Na svojem zborovanju je sprejel tudi resolucijo, v kateri hvali stavkarje radi njihovega previdnega nastopanja. "Ki se popolnoma razlikuje od neprijetnih scen, ki so se prošlo leto odigrale med tekstilnimi delavci v sosednjih državah." Resolucija nadalje hvali governerja Pollarda zaradi njegove ponudbe, da je pripravljen posredovati med stavkarji in tekstilno družbo v svrhu poravnanja nesoglasij.

Policija je prepovedala pike totem nagovarjanje stavkokazov, ko gredo na delo v tovarno, toda stavkarji so si izmislili drugi način, ki se je izkazal za učinkovitega. Velika množica piketov stoji vsako jutro pred vhodom v tovarno in ko se približajo stavkokazi, si piketi tišče nosove. Policijska komisija v Danvillu je naročila policijskemu načelniku James Hannibalu Martinu, da mora njegova policija razpršiti pikete, kadar postanejo preveč glasni, če noče tega storiti vodstvo stavkarjev. Dosedaj se policija še ni vmešavala v aktivnosti piketov, unija pa je reducirala število piketov.

Te dni je bilo zapričenih petnajst novih policajev, ki bodo patrolirali ulice ponoči. Governer Pollard je tudi poslal deset članov državne policije, ki pa so prejeli od njega instrukcije, da patrolirajo ceste v bližini Danville. Nadalje je izjavil, da ni dobil nobene prošnje radi te akcije od krajevnih oblasti. Izrazil je tudi upanje glede posredovanja med zastopniki družbe in voditelji stavkarjev v zvezi z dejstvom, da je predsednik tekstilne družbe Fitzgerald odločno odbil governerjevo prvo ponudbo za posredovanje.

Crnkovič je izbral med žganjem in leno

Pittsburgh, Pa. — John Crnkovič je 24. t. m. naprosil federalne prohibicije, naj vzamejo iz njegove hiše 77 pajntov žganja, ki ogroža njegovo zakonsko srečo. Zena mu je zagrozila, da ga zapusti, če ne gre šnops od hiše. Prohibicijci so vzeli žganje, Crnkoviča so pa pustili.

Pridigarji se organizirajo

V teku je kampanja za ustanovitev unije, ki je bodo pridružili Ameriški delavski federaciji

New York. — (F. P.) — V bližnji bodočnosti bodo imeli protestantovski duhovniki svojo unijo, ki bo pridružena Ameriški delavski federaciji in centralnemu delavskemu svetu v New Yorku, če se bodo načrti dr. Edmund B. Chaffeeja in nekaterih drugih liberalnih pridigarjev uresničili. Zadevna kampanja je še v teku in do sedanjih uspehi so najboljši, je dejal Chaffe poročevalcu Federaliziranega tiska.

"Ker smo tudi mi delavci, zato so naše simpatije na strani delavskega razreda, ki se bori za pravičnejši industrijski sistem in boljše človeško družbo. Sprejemali bomo v unijo samo dobrostoječe pridigarje, ne pa tajnikov cerkvenih organizacij ali učiteljev," je dejal Chaffee.

Ideji za ustanovitev unije so je pridružil tudi dr. Henry F. Ward, predsednik Union Theological semenišča in direktor U. nje za ameriške civilne svobodščine ter več drugih protestantovskih pridigarjev, ki so se udeležili proslav dvajsetletnice ustanovitve Delavskega templja, ki služi za javni forum tako konservativcem kot radikalcem.

Na val delavskega plaha v imenu dobrodelnosti

Namembni Getsove premogovne družbe bodo tudi "prostovoljno prispevali" v sklad za pobijanje brezposelnosti

Chicago. — George F. Getz, stalni predsednik governerjeve komisije za pobijanje brezposelnosti in milijonar ter magnat trgovine s premogom, je zadnji petek "dobro" obvestilo od Charlesa J. Fitzmorrisa, predsednika Globe Coal kompanije, ki je Getzovo podjetje, da so se delavci omenjene kompanije "obvezali," da bodo "prostovoljno prispevali" gotovo vsoto denarja od svojih plač vsak mesec za brezposelne. Getz je bil zelo vesel tega obvestila in je rekel, da on daga toliko kolikor bodo dali njegovi delavci mesečno.

Kakor vse kaže, se bo "prostovoljno prispevanje" med delavci, ki se delajo, razširilo tudi na druga podjetja.

Medtem je governerjeva komisija naredila drugi zaključek. Člane komisije—ki so v dveh tednih arečno izvolili in imenovali vse potrebne odbore, pododbore, centralne odbore in posebne odbore, stalne predsednike in častne predseidnike—je menda nekdo opozoril, da se mora komisija čuvati korupcije. Člasko dobrodelna krava je na starem glasu, da slabo moze za reveže, toliko bolj pa moze za profesionalne dobrodelnike. Od vsakega dolarja, ki ga prištejajo, gre več kot polovica za "overhead," to se pravi za upravo dobrodelnosti.

Da se pomožna komisija izogne tej stigmati, je aklenila, da ne bo nobenega "overheada." Vse delo bo izvršeno zaastonj—saj delajo sami milijonarji in pa taki, ki imajo dobre službe—in vso opremo bodo nabirali. Takoj danes pojdejo fehtat stare pisalne mize, pisalne stroje, omare, črnilo, papir, peresa itd. In prostore so si sami vzeli v hotelu La Salle! Prostore so "rekvizirali." To se pravi, da jih bodo sami plačali iz svojih žepov. Zares je samaritanstvo brez mej!

Dva ameriška inženirja izgnana iz Rusije

Baku, USSR, 25. okt. — Dva ameriška inženirja, ki sta bila v službi sovjetskega oljnega trusta v Kavkaziji, morata zapustiti sovjetsko Rusijo iz razloga, ker sta se pretepala s sovjetskimi delavci in policaji.

ADMINISTRACIJA JE ZABREDLA V ZAGATO

Hoover se je pričel zavedati nevarnosti, ki preti njegovi stranki radi naraščajoče brezposelnosti

Washington, D. C. — (F. P.) — Predsednik Hoover skrbno opazuje opozicijo, ki je nastala in postaja močnejša od dne do dne v vseh krajih Združenih držav in ki jo je v glavnem povzročil obup radi velike brezposelnosti, za katero je odgovorna njegova administracija. Nedavno je imenoval komitej, v katerem so trije člani njegovega kabineta, ki ima namen pospešiti konstrukcijo javnih del, katere ima vlada v programu.

Kongres se bo sešel na svojem rednem zasedanju šela čez par tednov in do tistega časa se bo trpljenje brezposelnih povečalo. Poljedelaki tajnik Hyde je izjavil, da bo urgiral kongres, naj določi vsoto \$125.000.000 za gradnjo cest. Toda ta vsota se ne bo mogla porabiti to simo, ker se bo s delom pričelo šele v spomladanskih mesecih.

Administracija je snidala trideset milijonov dolarjev od predlaganih izdatkov za vzdrževanje bojne mornarice. N. P. Alfias, predsednik Mednarodne asociacije strojnikov, se ne strinja s to "ekonomijo", ker so bili prizadeji ladjegradniški delavci in apelira, naj vlada določi posebne apropracije, da se zgradi ameriška mornarica do višine kot jo dovoljuje dogovor, ki je bil sprejet na londonski pomorski konferenci. Alfias je mnenja, da bi vlada lahko potrošila milijon dolarjev letno za gradnjo in popravila bojne mornarice, kar bi odpravilo brezposelnost med ladjegradniškimi delavci.

Da je brezposelnost postala glavno vprašanje v političnih kampanjah v vseh industrijskih mestih in podebelkih krajih, prinaša sedaj celo odbor republikanske stranke. Če bi se bili voditelji Ameriške delavske federacije na konvenciji v Bostonu izrekli za sistem državnega zavarovanja soper brezposelnosti, bi jih administracija lahko obtožila, da zagovarjajo "socialistične" ideje, ker vprašajo za remedium, kakršno so izvolevale strokovne organizacije in socialni demokrati v mnogih evropskih državah. Toda ker federacija ni priporočala nič sljčnega in je zahtevala le, da se da delavcem priliko do dela, se je pričel tudi Hoover vznemirjati radi vprašanja brezposelnosti. Pri tem se spomni na svoje besede, da morajo moderne industrije skrbeti za zaposlenost delavcev in mu slike o velikem številu brezposelnih delavcev, ki so odvisni od javne podpore, niso prijetne.

Fitzgerald kritizira delodajalce

Boston, Mass. — Medtem, ko je Spencer Miller, načelnik Delavskega prosvetnega biroja, naglašal pred uredniki Ameriške delavske federacije potrebo ustanovitve delavskega kongresa za novoangleške države, je bivši bostonski župan Fitzgerald, kritiziral New England Council, organizacijo delodajalcev, ker ne marajo sprejemati unijskih voditeljev za svoje člane. Ker organizacija delodajalcev šteje 1.400 članov, ne more pričakovati nobene škode, če sprejme v svoje vrste par zastopnikov organiziranega delavstva, je dejal Fitzgerald. Fitzgerald je član te organizacije.

Irci protestirajo

Boston, Mass. — Centralni svet irskih klubov v državi Massachusetts je sprejel protestno resolucijo proti oblastem v Californiji, ker se vedno drže Mooneyja in Billingsa v zaporu. V resoluciji je rečeno, da sta oba žrtvi omreženja in da je čas, da se ju izpusti iz ječe.

Razne zanimivosti

138

tro obrabijo in nastopi presgodnja ostarelost.

Marijana Zeljeznova-Kokalj:

DARINKA

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosveta.)

Oče Uranov je ljubil zemljo. Vedno je dokupil po kako njivico, no, in s sinovo ženitvijo povečal je skoro dvakrat svoje lepo posestvo. Sime je bil tudi kakor oče in ob nedeljah sta se rada izprehajala po svojem svetu in ogledovala, kako postaja klasje z vsakim dnem težje in težje, kako se zlati in kloni k zemlji, ki mu je dala življensko hrano.

Semintja sta si omenila tudi Dano. Najbolj ju je pač zanimalo, kakšna je tista kmetinja, na kateri dela Dana. Kaj sejejo tam, kakšne stroje imajo, koliko je delavcev in druga podobna gospodarska vprašanja. Doma je ni sta vzela nikoli v misel in kadar je mati kaj o njej pripovedovala, sta jo nemo poslušala. Mati je bila srečna, da je smela govoriti o njej in da se ni ježila zaradi tega oče. Očetovo in sinovo dušo so pa pomirili njeni dolarčki, ki so redno priromali čez veliko lužo vsaki mesec in se vzgnezili v ljubljanski banki. Denar sta obadva zelo vpoštevala. Z njim se je dalo vse kupiti, celo srečo in zabrisati vsako sramoto.

Na velikončno nedeljo je peljala Spela tudi Darinko k maši. Lepo dekletce se je držalo Speli za krilo in se boječe oziralo na ljudi. Ko sta se po maši vračali mimo Urbanovih, je mati potrkala na okno, in ga potem odprla. V hitrici rekoč: "Vstopita malo! Pokusili bosta malo naš žegen!"

"Morava proti domu!" se je izgovarjala Spela.

"Kam se vama neki mudi. Le vstopita!" je prigovarjala in potem je prišla na hišni prag in poklicala Darinko. Dekletce je spoznalo babico in ji prišlo veselo nasproti. Potem je prišla Spela in odšla se v hišo.

"To je le Darinka!" je rekla mati in potisnila dekletce pred očeta. Oče je pogledal otroka in rekel: "Če da Dana!" Manka je od daleč gledala na ves prizor. Posebno všeč ji je bilo, da je oče ostal miren. Odšla je in poklicala svojo moža. Povedala mu je cel dogodek.

"Nič se ne boji!" ji je rekel. "Dana je izplačana, imamo plamo! Napačno pa tudi ni, če se malo zavzamemo za otroka. Bog ve, če bo živelo ... in ..."

Žena ga je razumela in se vrnila nazaj v hišo.

Darinka je sedela poleg babice in mašila v usta kolač. Spela je pa pripovedovala o Dani. "Ali ne misli na kako možitev?" je vprašal mimogrede oče.

"Kje!" je odgovorila Spela. "Ona bi se lahko poročila še tu, pa je šla raje v Ameriko. 'Kdo jo je pa snubil,' se je dalje zanimal oče.

In Spela je povedala o snubitvi Završnikovega Toneta, katero je podpisal sam gospod župnik. On je bil res samo hlapec, ali pošten fant.

Očetu je bilo všeč, da se Dana ni dala pregovoriti. Rekel je: "Vsakdo se počuti bolje na lastnih nogah, kakor pa na hrbtni drugega ... No, in kaj ji je pa hudega tudi sedaj! Službo ima."

"No, hudo ji ravno ni, samo po domu se ji včasih stoji."

"Mlada je še, mlada," je rekel oče in si prižgal pipo. "Se bo že navadila."

Spela je pogledala na stensko uro in vzkliznila: "O, že toliko! Darinka, pozdravi lepo in se zahvali za kolač!"

"Se kaj se oglašita!" je rekla mati, ko ju je spremila do križpoti.

"Bova že," je rekla Spela in vzela dekletce za ramo in počasi izginila v gozdu. Mati je

pa še dolgo stala na razpotju. V njenem srcu je bil praznik — vstajenje.

In Spela je Darinko je večkrat obiskala Urbanove. Začetoma so ljudje imeli mnogo opravka z jeziki. No, nazadnje so se privadili. Ko so pa svedeli za otrokove dolarčke v banki, so pa celo blagorivali Urbanove. Denar je senca, ki zakrije vse, celo greh ...

Spela je pisala Dani, da sta bili z Darinko pri Urbanovih. Dana se je razjokala od same sreče. "Vse bo še dobro," si je šepetala. "Vse." Darinka ne bo otrok, ki bo drugim v zasme. Se bolj bom štedila. Meni ni treba dragocenih oblik. Mi ni mari za zabave."

Dana je delala mnogo in z veseljem. Včasih si je celo poluglasno zapela kako domačo pesmico. Vreme je bilo lepo, čas je hitro bežal. Vsako nedeljo sta jo obiskala Slovenca s sosedne farme. Vabila sta jo v bližnje mesto v gostilno, v kino, na ples. Ona pa ni hotela nikamor. Raje so ali v polje, kjer so stale tri češnje, sedli pod nje in kramljali.

Starejši Slovenec, Miha, je rekel: "Se malo in vrnem se domov. Tam imam ženo, otroke in prijazen dom. Izplačali smo dolg, še nekaj dolarčkov, za starost in potem jo odričem." Pravil je potem o hišici in njenih prebivalcih in kazal slike. "Tu na solnični strani bom zasadil marelice. Plemenito sadje. Prizidal bom tudi kopalnico." In tako je sanjal o svoji bodočnosti ...

Martin je vzdihnil: "Blagor tebi, Miha! Jaz moram pa še trdo delati, da si spletem svoj dom in postavim ognjišče. Doma imam področje bajto, travnik in njivico. Vse skupaj bom prodal in si kupil kaj pri Ljubljani. Napravil si bom vrtnarstvo po ameriškanskem sistemu. Oženil bi se tudi! A katera pa mara za takega revčeka, kakor sem jaz!"

"Martin, nič zato, če se nisi bogat! Pa si zato mlad, zdrav in štedljiv! Vsako pridno dekletko bi seglo po tebi!" je rekel Miha in pokličil na Dano.

Dana je imela pogled vpert v daljavo. Molčala je. Ona ni razdevala svojih upov, ona je imela za seboj svoje življenje in ni smela misliti na drugo kakor na svojo Darinko. Ona se je pregrešila in sedaj je morala delati pokoro ...

Mimol ji je zopet teden v delu. V nedeljo je prišel Martin sam. Opravičeval se je, češ, Miha danes nima časa, a on je pa prišel iz navade. Menda ni huda zato.

Odkimala je. Potem sta se sprehajala med dozorevajočim žitom. "Kako polno je klasje!" je rekel on. "Spet bo bogata letina!"

"Spet!"

Ona je vzdihnila.

"Kaj je Dana?"

"Ni!"

"Ali se vam je stajalo po naših krasnih njivah?"

Ona je molčala.

"Poglejte še, kakor ogromne zlate vode so. Pri nas so pa kakor zlate pike v zelenih travnikih. In vendar ... Ali ni lepše tam, kjer je vse tako malo in stisnjeno kakor pa tu, kjer je vse raztegnjeno in razvlečeno kakor vrednost dolarja?"

"Lepo je doma."

"Ali si želite domov?"

"Želim!"

"A zakaj ne greste?"

"Ne smem," je hotela reči, potem je dejala: "Ostati moram tu, da si kaj prištedim."

(Dalje prihodnjik.)

meni in se osorno zadržal nad menoj.

"Bedaki! Kaj ste pa napravili?"

"Kaj?" sem dahnil ves prestrašen.

"Kje imate brado? Zakaj ste se obrili? Idiot! Z brado ste bili tako podobni Nikolaju II., da bi bili lahko prevzeli v filmu njegovo vlogo. Bedaki!"

Zapretil mi je celo s pestjo in moral sem v Goskinu statirati tri tedne, ker nisem imel denarja, da bi ga bil vrnil. Sedaj sem zopet brez dela, stradam, posedam po bulvarju in trpim. Puštil sem si zopet rasti brado in čakam, da mi odnekod prinese novo srečo.

Za kratek čas

Nekaj vprašanj, ki jih stavijo verniki franciškanom

Franciškanji izdajajo v Ljubljani svoj mesečnik za vernike "Cvetje iz vrtov sv. Franciška". V tem mesečniku je — med drugim zmedenim drobižem — tudi rubrika, kjer odgovarja pater (Hugo Bren?) vprašanjem vernikov naročnikov "Cvetja". Ta vprašanja in odgovori so res cvetke. V oktoberski številki je spet nekaj takih ljubih cvetk. Naj jih nekaj ponatisnemo:

1) Ali res ne morejo biti rožni venci s steklenimi jagodami z odpustki obdarovani? — F. M.

Odgovor: Res ne, če so jagode votle in radi tega lahko zdrobljive. Pač pa če so solidne, celo iz stekla.

2) Ali rožni venec zgubi odpustke, če se izgubljeni križec z novim nadomesti? — F. M.

Ne, ker pri rožnem vencu so odpustki navezani na jagode, ne na križce, svetinje, verižico ali vrvice. Vse to se lahko nadomesti z novim, odpustki ostanejo.

3) Moja hčerka je dala svojo malo kratko in ime Vera. Sedaj jo kličejo Verica. Ali je to svetniško ime? — M. S.

Odgovor: Je. Samo katero ravno, ne vem za gotovo. Ko bi sodi po naši "kranjski" izgovorjavi, bi dejal, da je to žensko ime sv. Verusa, škofa v Viennesu, ki se obhaja 1. avg. A mislim, da naša Vera ni drugega kakor latinska Fides. Pomnimo dve sv. devici tega imena, eno praznujemo 1. avg., drugo 6. okt. Dne 1. avg. je god treh sv. devic, imenovanih po treh božjih čednostih: Fides, Spes, Caritas t. j. Vera, Upanje (mesto te sedaj Nada), Ljubezen (ali kot sedaj v navadi Ljubica, kar pa pravzaprav znači Amalijo). Toda v tem slučaju moramo reči, da je naša Verica "Stajerka". Po "kranjsko" bi se moralo tako izgovarjati kot prva božja čednost: Vera. Seve iz Verice bi potem skočila verica, kateri vsaj pri nas pravijo "virca".

Tako.

Taki so odgovori patra Huga na ta vprašanja. Vprašanja in odgovori so cvetke. Nekdo se boji, da ne bi njegov roženkranc imel odpustkov ker je iz navadnega stekla, in pater Hugo res pove, da roženkranc iz voglih steklenih jagod ne more imeti odpustkov, ker se lahko razbije. Jagode morajo biti solidne, iz celice, nezdroljive sploh prve kvalitete! To treba povedati jeklarški industriji, pa naj roženkranc kar iz belega vilva. Saj kot "masenartikel" bodo ali v denar.

In pa isti vernik s svojim drugim vprašanjem: ali lahko zamenja križec na roženkrancu in ne bo nič odpustkov spet zgubil? Tega Hugo potolaži: Odpustki visijo na jagodah, ne na svetinjah in križcih, zato lahko svetinje in križce zgrešijo in nadomestijo z drugim, lahko daš menda tudi tisti namesto svetinje — nič zato: odpustki visijo na jagodah. Torej za križce nič strahu, če se zgube. Samo jagod nikar ne zapravljajte.

Prav sočutja pa je vreden tisti, ki se boji za svojo vnučino, ker so jo krstili za Vero. In zdaj ji pravijo še Verica. Moj bog, ali je Vera sploh bila kak svetnica? Če ni, pojde otrok v peklo kot nič, kar brez ovinkov jo bo pograbil hudil ter odnesel s sabo v večni ogenj. In ubogi otrok bo tamkaj škripal z zobmi, če ji bodo sploh zrastle pred smrtjo. No — pater Hugo najde takoj tri možnosti, tri svetnice, tri svete device, ki so lahko po imenu v bližini z malo Verico. Kaka bo srečen ded, ko prebere ta odgovor, ki prica, da ima njegova vnučinja Verica kar tri

svetnice za zgled. Le da naše ljudstvo izgovarja to ime napačno! Izgovarja ga Vera, moralo bi pa reči kot pri "katoliški veri", kar izgovorimo prav za prav "vira". Radi tega napačnega izgovarjanja je otrok s svojo blaženostjo na tehtnici. To je nevarno.

O ti sveta preprostost in naivnost! Ali se ljudje res ne bodo osvobodili teh nezmislinskih zamaknenj in zunanje kazanje svojega pobožnjakarstva. Zakaj pri vsem tem ne more biti nič prave vere, ampak je vse to navadno malikovaštvo do verskih rekvizitov. In tako zamaknenost cerkev obrajta. Treba ji je pač ovac, ki jim rogovji ne rastejo! Ponemunjavanje. Če je kje, tu — v teh vprašanjih in odgovorih je!

V STARI KRAJ

Večina naših starokrajskih potnikov prihodnjih par mesecev bo potovala v sledečih skupinah:

24. oktobra na slavnem ILLE de FRANCE, ki je rojakom tako dobro znan, da ne rabi še posebnega opisanja;

25. oktobra na SATURNIJI na Trst;

11. novembra na najnovejšem in najmodernejšem francoskem parniku — LA FAYETTE — se vrši posebno skupno potovanje za one potnike, ki nimajo veliko denarja. Trejti razred do Ljubljane skupno s davkom stane samo \$109.73. Poleti je ta parnik samo za turiste, a sedaj se tudi potnikom tretjega razreda. Kdor hoče poceni potovati, naj se pridruži temu potovanju;

12. novembra VULCANIA na Trst;

21. novembra zopet odpluje ILLE de FRANCE;

29. novembra na SATURNIJI božično potovanje na Trst;

2. decembra skupno potovanje na AQUITANIJI;

8. dec. 1. božično potovanje po Francoski. Mnogi na prikljubnem PARISU;

12. dec. glavno božično potovanje na parniku — ILLE de FRANCE;

16. dec. EUROPA, ki mudi zadnjo priliko za božično potovanje.

Ako želite potovati na kakem drugem parniku, pišite po naš Vozni red.

Za vsa nadaljnja pojasnila se obrnite na:

LEO ZAKRAJSEK
Midtown Bank of New York
630 — 9th Avenue,
New York, N. Y.

CEMU PEŠATI?

Esorka odpravi poštetost utrujenosti!

Ali ste vedeli, da se blizu dnevnih delovnih časov h klonu? Morda je vaše počutje in volja. Esorka vam hitro povrne vaše potovanje in odnese poštetost utrujenosti. Vam prinese novo energijo, novo živino moč. Upravičeno hvaljenje.

SEVERAS
ESORKA

Najznamenitvejša dnevna delavna vest, so v dnevniku "Prosveta". Ali jih čitate vsak dan?

INVESTICIJE

Dobra investicija v prodajah posestev v mestu Pittsburghu, Pa. Prinaša do 15% čistega letno na vaš vloženi denar. Posedstvo sestoji iz treh iz opeke sezidanih hiš. Lastnik zapusti mesto in zato prodaja za nizko ceno. Za pojasnila obrnite se osebno ali pišite na naslov:

511 City Bank Building,
Youngstown, Ohio

LLOYDOVI BOŽIČNI IZLETI

Božič je najkrajše praznik kristjanskega sveta. To je dan ljubezni in "dobre volje" napram vsem ljudem na zemlji, ko sleherni, ki kolikar zmora, daje darove prijateljem in sorodnikom. Nobenega lepšega in ljubeznivejšega darila za vaše ljudi v stari domovini si ne morete predstavljati kot da privedite božične praznike v njihovi sredi.

Za udobnost ohib, ki nameravajo privediti božične praznike s svojimi družinami in prijatelji v stari domovini, je pripravil North German Lloyd tri osebne vodene božične izlete. Dva teh božičnih izletov se bosta vrnila na najhitrejših parnikih, kar jih pluje.

"BREMEN" bo zapustil New York dne 6. decembra, "EUROPA" 16. decembra. Trejti izlet bo na prikljubnem kabinskem parniku "BERLIN", ki odpluje 11. decembra.

Zdaj so v veljavi zimske cene, ki slehernemu omogočajo, da obišče svoje domovino tekom praznikov.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Conjeni brat (sestra) S. N. P. Jednoti

Po sklepu 8. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta prijatelji eden, dva ali tri štane in ene družine in ena ena štara \$1.00, eno letno naročnino. Ker pa štani še plačajo pri naslovu \$1.20 za to, se jim to prijete k naročnin. Mi prijetejemo enega, dva ali tri štane ene družine k eni naročnin. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za štane S. N. P. J. List Prosveta je vala lastnina in gotovo skoro v vsaki družini nekdo, ki bi rad štali list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena leta Prosveta:

Za Zdrži, države in Kanado \$1.00	Za Cloro in Chicago je \$1.00
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 2.00	2 tednika in 2.00
3 tednike in 2.00	3 tednike in 2.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsto denarja ali Money Order v plam in si naročite Prosveto, list, ki je vala lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bomo moral štati član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dolič vsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo list datum za to vsto naročniku.

Prosveta, S.N.P.J., 2557 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za Prosveto vsto \$

Ime _____ Čl. družina _____

Naslov _____

Mesto _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnin od sledečih članov družine:

Ime _____ Čl. družina _____

Ime _____ Čl. družina _____

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sliode, vizitnice, časnike, knjige, kolačarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, alovškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.,
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo Tiskarne. Cene smerno, uniško delo prve vrste

FINTE po informacije na našej:

S. N. P. J. PRINTERY

2557-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Mihajl Zoščenko:

Carjeva brada

Listi so objavili vest: Vodstvo Goskina (ruskega državnega kinematografa) namerava snemati "Rasputinovo zaroto." Osebe, ki so podobne carju Nikolaju II., carici Aleksandri Fedorovni, njeni dvorni dami gospe Virubovi in bivšemu ministrskemu predsedniku Witteu, naj se javijo upravi kinematografa.

Sedel sem na klopi nekega moskovskega bulvarja in gledal, kako pada listje z jesenskega drevja. Veter ga je nosil dalje in dalje ter ga metal ljudem v obraz. Skrčil se mi je želodec — bil sem lačen ... zelo lačen. Vso gotovino sem bil potrošil, zadnjo kopejko sem bil izdal za pet poceni cigaret, ki sem jih kadil, da bi ublažil občutek gladi. Pri mislih na dneve trpljenja, ki so bili pred mano, sem se čutil popolnoma bolnega in zdelo se mi je, da sanjam strašne sanje. Tedajci pride v mojo bližino neki gospod in sede. Dolgo me je gledal, naposled mu je na licih zaigral smehljaj. Privzdignil je klobuk in rekel: "Dragi prijatelj, prosim vas, nagnite nekoliko glavo, da vas pogledam v profilu."

Izpolnil sem neznacu željo.

"Hvala," je dejal. "Zdaj prosim, bodite še tako prijazni, pa napravite par korakov sem in tja."

Tudi tej želji sem ustregel. Bradati mož me je ogledoval z vseh strani, potem si je zadovoljno pomel roko in rekel:

"A, to je kar izborno. Neverjetno!"

"Gospod!" sem se tedaj postavil pred njega, "kaj pa pomeni ta komedija?"

"Le ne postanite nervozni, saj vidim, da ste brez dela! Prepričan sem, da me ne boste odbili, če vam nekaj predlagam."

In segel je z eno roko v notranji žep, potegnil iz njega listnico, vzlet iz nje bankovec ter mi ga pomolil pod nos. Molče sem vzlet denar. Sedla sva zopet na klopi.

Pomeril me je od glave do pete in začel iznova.

"Vaša obleka je slaba, ponosna. Dragi prijatelj, jutri ob šestih jutraj vas pričakujem v ateljeju Goskina. Tukaj imate moj naslov. Pridite gotovo!"

"Čemu pa naj pridem v Goskino?" sem vprašal.

"Prijatelj, vaš obraz spominja na neko osebo, ki nam je potrebna za film. Aranžirali vsa bomo in vam dobro plačali, tako, da boste lahko brez skrbi živeli. Dela pa boste imeli za teden dni. Pristanite! Udarite v roko!"

Iztrgnil je roko in jaz sem udaril vanjo.

"Prosim torej, ne pozabite! Jutri zjutraj — točno ob šestih. Ali ste razumeli?"

Vstal je in odšel svojo pot.

Sele zdaj sem pogledal bankovec, ki mi ga je bil stisnil v roko. Bil je červonec.

Ta denar me je zopet spravil na noge. Sel sem najpoprej k brivcu. Dal sem se ostriti in obriti. Potem, ko sem bil zopet podoben civiliziranemu človeku, sem šel v gostilno, kjer sem se do sitnega najedel in napil. Kupil sem za približek najfiniješe cigarete, smrdljive pa sem zavrgel. Ko se je zvečerilo, sem bil še popolnoma suh. Pa to mi ni delalo posebnih skrbi — saj sem imel zagotovilo, da bom vsaj teden dni zaslužil, če nanesem srečno naključje, in še kako zaslužil!

Ko je udarila šest, sem že bil na mestu. Vprašal sem v Goskino po režiserju.

Nasproti mi je prišel gospod, od katerega sem prejel červonec, pa me ni niti pogledal. Moral sem stopiti za njim in ga opozoriti, da je včeraj govoril s menoj.

"Kaj želite," je vprašal.

"Sinoci ste me ogovorili na bulvarju. Dali ste mi bankovec in mi naročili, naj pridem sem danes ob šestih."

Pogledal me je, zmajal s rameni in se osorno zadržal nad menoj.

"Bedaki! Kaj ste pa napravili?"

"Kaj?" sem dahnil ves prestrašen.

"Kje imate brado? Zakaj ste se obrili? Idiot! Z brado ste bili tako podobni Nikolaju II., da bi bili lahko prevzeli v filmu njegovo vlogo. Bedaki!"

Zapretil mi je celo s pestjo in moral sem v Goskinu statirati tri tedne, ker nisem imel denarja, da bi ga bil vrnil. Sedaj sem zopet brez dela, stradam, posedam po bulvarju in trpim. Puštil sem si zopet rasti brado in čakam, da mi odnekod prinese novo srečo.